

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 19

Oslo, den 9. mai 1935.

47. årg.

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland.

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

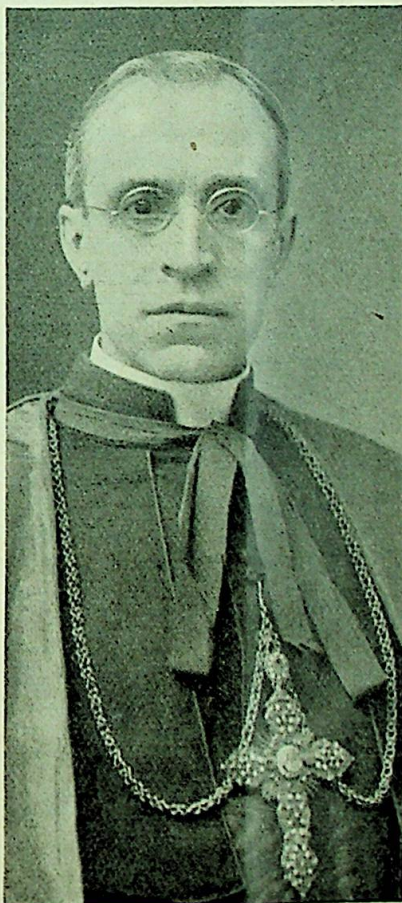
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 10695 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 l. åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dager fra 10—4. Utbetalinger kun mandag kl. 3—4.

INNHold: De tre dager i Lourdes - Litt om St. Thomas More og St. John Fisher - Sigrud Undsets romaner - Bokanmeldelse St. Vinsensforeningens feriekoloni - Paslor de Geus - Herhjemme.

De tre dager i Lourdes.

Så er de forbi! De skjønnede dage i Lourdes er nu kun et minne, men hvilket minne er de ikke! Uforglemmelig for alle som fikk den lykke å kunne knele foran grotten og blande sine bønners ord med alle dem som også var tilstede — uforglemmelig for alle som rundt om i verden forbandt sig i ånden med begivenhetene i Lourdes og som fikk føle at den hellige *katolske* Kirke er en virkelighet, som tar alle sine barn inn i en stor ides *samfunds*bevissthet og derved støtter den enkeltes styrke med den felles kraft.

Det *var* en stor ide som lå bak det hellige års avslutning i Lourdes — nu er denne avslutning en historisk begivenhet. Og i London kneler en prest med takk til Gud som tillot ham å være budbringer for en stor, en hellig tanke. Ti det er sognepresten til en katolsk menighet i London, abbed Waterkeyn, som først fremla forslaget om en stor felles bønneaksjon gjennom en uavbrutt rekke av hellige Messeofre for fredens nu så truede sak her på jorden. Abbed Waterkeyn lever som sogneprest i en millionby med i alle tidens spørsmål og ikke minst i tidens nød. Inn på livet av sig har han hele menneskehetens poli-

Kardinal Pacelli

tiske, sosiale, økonomiske og religiøse elendighet — ute i verden ser hans våkne blick den internasjonale kamp for tilværelsen med alle de truende skyer som denne kamp kaller frem på Europas og de andre verdensdeleres himmel. Han så og forstod at den nuværende situasjon krever hjelpemidler av en ganske annen rekkevidde og styrke enn statsmennene nu kan mobilisere — og kunde derfor jubileumsåret for Kristi forløsergjerning avsluttes skjønnere, mer verdig og virksomt enn ved at prester fra alle nasjoner skulde frembære korsofret for verdens Skaper og Opretholder: at han vilde forbarne sig over sin villedte og feilende jord?

Abbed Waterkeyn fremsatte tanken for sin øverste foresatte kardinal Bourne, som straks grep den med begeistring og frembar den for den Hl. Fader, idet han tilføjet: «Der gis kun ett sted som egner sig for denne plans gjennomførelse og det er grotten i Lourdes.»

Pave Pius XI var straks stemt for forslaget og mottok kardinalene Verdier og Bourne, biskop Gerlier av Tarbes og Lourdes, abbed Waterkeyn samt flere høitstående franske prelater da alle disse befant sig på gjennomreise i Rom fra den eukar-

istiske kongress i Buenos Aires hvor man hadde hatt anledning til å gjennomarbeide enkelthetene ved det planlagte Triduum. Og allerede den 10. januar forelå Roms svar i en pavelig skrivelse, hvori alle planene sanksjoneres og den Hl. Fader uttaler ønsket om at så mange som mulig vil innfinne sig så det blir en representasjon fra *hele* verden fredsvilje, som søker til Lourdes og anroper om helbredelse for de store samfunnskader som forårsaker tidens lidelse.

Ønsket gikk i oppfyllelse!

Lourdes har i tre dager vært centrum for en bevegelse i nasjonenes liv — en centripetal bevegelse, som har søkt grodden ved Massabielle og anropt hele verdens kjærlige mor om hennes mektige forbønn hos sin guddommelige sønn. Ti man hørte ikke alene alle europeiske tungemål svirre om ørene — man så alle raser dra forbi øiet i sine farverige drakter. Fra Siam, Australia, Kina, Japan, India, Meksiko, Etiopien og Ceylon kom innfødte prester og misjonærer, som også etter tur løftet Hostien op i sønnlig tilbedelse og broderlig formidling — og i rad og rekke gikk de nasjonale pilegrimsferder frem, som Europas forskjellige land hadde organisert. I noen dager forenet vissheten om å være grener på den samme vinstokk alle i en eneste felles interesse — hvad der ellers skilte nasjon fra nasjon var glemte.

Alle hoteller var overfylt — mange måtte bo i Pau, Tarbes eller andre av de omliggende steder og store autobuss rullet hver dag inn i Lourdes — noen dog med påskrift fra fjerntliggende byer. Over 10 kardinaler, erkebiskoper, biskoper og abbed bivånet høitideligheten med kardinalene Verdier fra Paris, van Roey fra Malines og Binet fra Besançon i spissen. Fra Paris kom likeledes den pavelige nuntius mgr. Maglione — og fra Rom kardinalstatssekretær Pacelli som pavelig Legat. Det skulde bli en avslutning det hellige jubileumsår fullt verdig —

og det blev det.

Det skulde bli en fredsdemonstrasjon av så veldige dimensjoner som aldri før —

og det blev det.

Ti fra torsdag den 25. april kl. 2 til søndag den 28. april samme tid steg en uavbrutt rekke av hellige messeofre op — alle med den ene hensikt: å anrope om fred og forståelse mellom menneskene og mellom nasjonene.

*

Kardinal Pacellis reise.

Men for kardinalstatssekretæren begynte det ansvarsfulle hverv, som var ham overdradd: å representere den Hl. Fader og være det levende vidnesbyrd om hans kjærlighet til alle sine barn — begynte dette hverv allerede ved avreisen fra Rom og under hele reisen gjennom Frankrike. Når en pavelig Legat nemlig reiser representerer han jo pavens person og er derfor likestillet med en suveren fyrste og mottas overalt med det samme internasjonale ceremonielle som tilkommer fyrstelige personer. Derfor var der stort fremmøte i Rom av diplomater og de øverste geistlige og verdslige myndigheter mens carabinieriene paraderte med

flyvende faner og klingende spill. Iblant kardinalsekretærens følge var en rekke av det pavelige hoffes øverste embedsmenn. Innen han gikk inn i toget overrakte kardinalen de tilstedeværende presse menn en skrivelse hvori det bl. a. heter:

«Hensikten med min reise til Frankrike er som pavelig Legat å føre forsetet ved de religiøse festligheter, som nu skal avslutte det hellige år. Den Hl. Fader har valgt Lourdes og Frankrike til stedet for denne begivenhet — og en uavbrutt rekke av bønner skal i tre dager stige op derfra og anrope om at det må bli slutt på alt det onde som herjer verden og at alle de truende farer må bli avvendte. Jeg er sikker på at alle franske katolikker med innerlighet vil delta i disse bønner og jeg er takknemlig for at den Hl. Fader har utsett mig til å representere ham ved denne leilighet. Det gleder mig å skulde forbinde mig med alle de pilegrimer som samles nu og det gleder mig å skulde være Frankrikes gjest — det land som jeg akter og elsker og hvis folk besidder alle de egenskaper som gjør det verdig til den Hl. Faders kjærlighet. Jeg er glad fordi jeg skal leve noen dager sammen med disse franskmenn som jo hvert år er så tallrikt representert blandt pilegrimskarene i Rom.»

Reisen formet sig forøvrig som et eneste triumftog — overalt hilste fremmøtte menneskeskarer på den så avholdte og aktede kirkefyrste. Ved grensestasjonen Ventimiglia fant en offisiell festlighet sted — men den egentlige mottagelse av Legaten på fransk jord fant sted i Nizza. Her forlot kardinalstatssekretæren, som over purpuren bar æreslegionens storkors' røde bånd, sammen med følget sin vogn — og mens den blev tilkoblet ekstratoget begav delegasjonen sig til en estrade reist utenfor stasjonsbygningen mens musikken spilte pavehymnen og Marseillaisen. Den franske minister Louis Marin var reist kardinalen i møte og bød nu på regjeringens vegne den høie gjest velkommen idet han uttalte landets takknemlighet overfor den Hl. Faders bestemmelse: å la jubileumsåret bli avsluttet i Lourdes og å sende nettop kardinal Pacelli som sin representant. I kardinalens våben: duen med oljebildet i munnen så han et lykkelig varsel om at det som nu skulde skje virkelig vilde kunde oppfylle sin hensikt. Efter at kardinalen hadde svart fortsatte reisen hvori nu også ministeren og hans følge deltok og kl. 11,45 den 25. april løp toget inn på Lourdes' stasjon.

*

Mottagelsen.

Lourdes' gater var et bølgende menneskehav — og dog ennu intet imot hvad de skulde bli de to neste dager. Nu var det ca. 100 000 — den siste dag anslo «Echo de Paris»s korrespondent Pichon tallet til å være 350 000!! Stasjonsområdet var avsperrt da toget kom, kun den pavelige nuntius mgr. Maglione, kardinalene Verdier samt de øverste militære, civile og geistlige myndigheter med prefekten over Høi-Pyreneene, hvis distrikt Lourdes ligger i, var tilstedt adgang. Borgermesteren i Lourdes bød velkommen med en varme som viste hvor dypfølt dette velkommen var — og kardinalstatssekretæren holdt den første av de mange skjøn-

ne og tankevekkende taler. hvormed han i de følgende dager skulde gripe og vekke sinnene til forståelse av fredens dype realitet. Kardinalen overrakte derpå paven gave til Lourdes, som også var et fredssymbol: et en og en halv meter høit oljetre av sølv, prydet med edle stener og bærende et høit kors. Denne gave blev opstillet i grotten som en erindring om jubileums-årets avslutning.

Umiddelbart efter mottagelsen holdt den pavelige Legat sitt høitidelige inntog i Rosenkransbasilikaen. I døren mottokes han av biskopen av Lourdes. Inne i kirken var hans trone reist og like overfor den satt kardinalene Verdier, Binet og van Roey. Mgr. Ottaviani leste op den pavelige kunngjørelse om legatens utnevneelse på latin og mgr. Fontenelle på fransk hvorpå mgr. Gerlier uttalte Lourdes' takknemlighet imot den Hl. Fader. På helt feilfritt fransk svarte kardinalstatssekretæren, idet han i gripende ord forkynte hvad de kommende tre dager betød for Guds rikes sak her på jorden. Der var tyst og stille i den mektige basilika mens representanten for Guds statholder inntrengende la alle og enhver deres personlige ansvar på sinne — og da han sluttet: «O Lourdes! O hellige sted! I dig møtes Nazareths under med Betlehems vigsel og Bethsaidas helbredelseskraft. Hvor mange av Frelserens underere har Du ikke sett gjenta sig her! Hvor mange underere er ikke fullbragt innenfor Dine mure! For fler enn en vantro Thomas er du blitt det aftensmåltid hvor deres øine er blitt åpnet! For mer enn en Saulus er Du blitt den Damaskusvei, som har forvandlet ham til en Paulus! Men under dette Triduum vil Du løfte Dig ut over Nazareth og Betlehem og Bethsaida, over aftensmåltid og Damaskus. Du vil bli hele den katolske verdens hellige Golgatabjerg på hvis topp Jesu Kristi kors løfter sig og ved siden av Frelserens kors står i ensom storhet, som ingen annen noengang har nådd, Maria, jomfruen og moren og derfor den mektige formidlerske — på hvis moderlige forbønn vi tør håpe å se fredens guddommelige regnbue stige op over alle Europas folkeslag.»

Så sloges dørene op og mens menneskemassen knelte vandret Legaten med hele sitt følge og alle tilstedeværende prelater ned til grotten hvor kardinal van Roey av Malines, Belgiens primas, leste den første av de messer som nu i tre døgn skulde avløse hverandre uavbrutt.

Dagene.

Stille, ophøiet, uforandret hevet grottens bue sig bak alteret, ti mgr. Gerlier hadde helt riktig sørget for

at intet blev forandret ved selve grottens utseende. Men alle dens omgivelser vandret til en blomsterhave. Fra nær og fjern jernbanen bragt vognladninger med blomster, de skjønneste sendt fra det belgiske kongepar som gitt ordre til at de kongelige drivhus skulde sørge for at de i øieblikket hadde av vakkert. Intet overensstemmelse med slike religiøse festligheter var det første vesen som nettop blomster — og hele grotten hadde hyllet sig i en blomsterkåpe til ære og hans Kirke.

Efter at kardinal van Roey hadde lest op den messe leste abbed Waterkeyn den neste og så de slag i slag uten ophør, stadig bivånet av skuelig menneskemasse for ikke å tale om de som over hele jorden forbandt sig i ånder tilstedeværende. 144 ganger løftedes den Hostie over de knelende masser — i sol, i regn, i tungs mørke, som kun blev brudt av de store lyder. Og samtidig utfoldet et broket men stille og rolig folkeliv sig i gatene, mens prosesjonene avdrog frem mot grotten.

Den 26. april var for en stor del forberedt og de unge piker. Kardinal Pacelli talte for første dag om formiddagen i Rosenkransbasilikaen for alle de geistlige som befant sig i Lourdes. Middagen avholdt alle disse geistlige en Sammenkomst eller prosesjon hvor den pavelige nuntius mgr. Marconi, Sakramentet. En rekke offisielle visitter med geistlige dignitarer og de civile myndigheter. Telegramveksling mellem Legaten, president Loubet og pave Pius XI hadde på sin side uttrykt freidhet og fastslått den gode forståelse.

Den 28. april kulminerte menneskemengden og begge de øvrige dager talte den alle samfund med ekskeiserinne Zita, erkehertugin Otto av Bayern og samt andre medlemmer av fyrstehusene Habsburg og Bourbon i spissen. Den berømte franske general de Castelneau var også tilstede — å nevne hvem som deltok av kjente navn er umulig.

Denne dag leste kardinalstatssekretær Pacelli avsluttende messe.

Avslutningen.

Og så kom det store øieblikk. Fra høittale som hele tiden hadde fungert utmerket, hørt «Allo! Allo! Qui staziona Radio — Vaticana» — øieblikk efter på fransk: «Allo! Her er stasjonen, Vatikanet. Behag å si om dere forstår oss.» En ordentlig spenning griper alle — i mindre

Gjensidige

Norges eldste livsforsikrings-
og livrenteselskap
Stiftet 1847.

Korrespondanse-kursus

i tilskjæring og veiledning i søm.

Skriv efter plan. Vedlegg svarporto.
Elever inntas til kurser hele året.

Lady Tilskjærer- og syskole

Pilestredet 31, Oslo - Telefon 10129.

kund er kontakten sluttet mellem hjertene her og det Faderhjerter som nu taler fra Rom. På latin og fransk lyder vår egen hilsen: «Lovet være Jesus Kristus!» og så hører hundretusener den klare og kraftige stemme, som takker alle for deltagelsene i dette Triduum — som kaller på den uplettede Himmeldronnings beskyttelse — som velsigner alle, Frankrike som hele verden.

Stemmen tier — men jubelropene bølgjer gjennom luften. De understreker biskop Gerliers tale til Legaten og hans takk på alles vegner for de uforglemmelige dage: «dette er den skjønneste demonstrasjon som

ennu har vært her siden Guds mor åpenbarte sig for lille Bernadette.»

For siste gang taler så kardinal Pacelli på dette sted — en tale vi kanskje skal bringe i et av de følgende numre av «St. Olav». Korset og Kirken er dens emne — lidelse og forløsning — ansvar og vilje. Solen skinner med vårens egen lyse forjettende glans — blomstene dufter — fuglene synger — en fredsfølelse senket sig over alle sinn.

«Fred på jorden» — er underet i sin vorden? Den neste tid vil vise det.

Litt om St. Thomas More og St. John Fisher.

Da han var kommet op paa skafottet ropte Sir Thomas More til folket som stod nedenfor og bad om «at de maatte be for ham og vidne sammen med ham om at han led døden her og nu, i og for den hellige katolske Kirkes tro.»

Fjorten dage forinden hadde den gamle biskop av Rochester, John Fisher, fuldendt løpet. Staaende foran stupestokken sa han nogen ydmyke ord om vort kjødelige legemes naturlige skrækk for lidelse og død, og han priste Guds overnaturlige naade, som lykkelig hadde bevart ham i troskap paa veien til dette sted.

Det var en underlig og slynget vei som hadde ført Englands to store humanister, Erasmus av Rotterdams venner, til martyrdøden. Ganske visst, i ur-kristendommens dager kunde alle slags mennesker komme til at bli blodvidner — ogsaa de lærde herrer fagfolk i teo-

logi og filosofi — en St. Cyprian, en St. Justin Martyr, en St. Freichiosus hadde staatt i første rekke under kampene for Troen, side om side med folk av alle lag og klasser, haandverkere og soldater, adelsmænd og slaver, kvinner og barn. Men Tudorernes England var i aanden omtrent like langt borte fra ur-kristendommens aand som vor verden er det. I ung-renæssancens dager var hverken de høie geistlige eller herrerne av det Juridiske fakultet saa overvættets villige til at lægge ned et liv — som var rikt paa intellektuelle og materielle nytelser under bødlens hænder, eller besegle sin troskap mot Kristus med sit blod.

John Fisher hadde tilbragt sin ungdom i en liten universitetsbys isolation, optatt med studier og lærer-virksomhet og administrative forretninger. Senere hadde han i mange aar sittet som biskop i et svært fattig stift og røgtet sine embedsplikter mønstergyldig. Mot de misbruk som hadde vundet hevd i Kirkens praksis, mot udygtigheten eller den likefremme korrupsion som en stor del av geistligheten led av kjæmpet biskoppen av Rochester mere ved sin egen uplettede vandel og embedsførsel end ved ordrike anklager mot andre. Han hadde alltid ført et strengt asketisk liv — vennen Erasmus hadde fundet levemaaten i hans fattige og forfaldne bispegaard meget for asketisk for sin smak! — Men John Fisher var likevel en aandens epikuræer, de nye klassiske videnskapers smakfulde elsker (forresten smakløse ogsaa sommetider, som da han f. eks. vilde overføre Vor Frues Lovsang fra Vulgatas musikalske latin til ciceronisk!) Dypt og inderlig hadde han frydet sig i det venskapelige samliv med aandrike og begavede lærde mænd.

Den unge jurist Thomas More hadde gjort en glimrende karriere, og det ikke bare i kraft av sin ualmindelige intelligens, skarpsindighet, sin henrivende og vittige veltalenhet — men ogsaa ved sin uangripelige redelighet og ubestikkelighet, og det siste kunde han takke for at han nød en viss berømmelse som et originalt menneske. Men More opførte sig virkelig som om han trodde, ærlighet varer lengst, og han slap godt fra det. Han var en inntagende selskapsmand og en aandfull skribent; kongen hadde knyttet ham til sig som statstjenestemand og diplomat — og belønnet ham rikelig. Alle misforhold i samtiden og samfundet — ogsaa inden Kirken — var utsat for hans frittalende

St. Thomas More.

og vittige kritikk, og han var intim ven av erkekritikeren Erasmus. Forøvrig var han gift for anden gang, lykkelig og sin families far; han beundret kanskje sine barn litt for meget, især den lærde datteren Margaret, og var svært eftergivende mot dem. Han eiet et vakkert hjem paa landet, i Chelsea, og var en storartet vert for de musikalske og literært dannede venner som besøkte ham der.

Ved første blik synes ikke nogen av de to mænd at være av det stoff som blodvidner er gjort av. Begge var de utpræget intellektuelle, begge elsket denne verdens forfinede og edle nytelser.

Men i sin sjæls dypeste grund elsket de Gud. Deres kjærlighet til de skjønne og gode ting i denne verden var den rene og rette kjærlighet som er indordnet i en stor kjærlighet til Gud — og deres fredige og friske livsglæde var bare gjenskinnet av et mystisk samliv med Gud.

Saa det krystalagtig klare ved deres intelligens, deres lyse og mindre sunde fornuft var ikke maal i sig selv for nogen av dem; det blev ikke nogen fristelse til at være sig selv nokk — for dem blev det verktøi i arbeidet paa at danne jeget efter Guds vilje.

Biskopen hadde talt mot kongens attentat paa egteskapets hellighet, — det var hans pligt som hyrde. Og han hadde vært tilbøielig til at olde «den hellige nonne fra Kent», Elizabeth Bartons profetier og visioner for egte — kanske grepet av den synske kvinnes personlighet. (Om Elisabeth Barton har vært en helgeninde eller en hysteric er det ikke mulig at avgjøre; de vidnesbyrd fra hendes samtidige som i det hele kan tillægges nogen værdi er motsigende.) Imidlertid, og saa for Biskop Fishers vedkommende kom kampen med konge tilslut til at gjælde ett kardinalpunkt: om biskopen av Rom i egenskap av St. Peters efterfølger er indsatt av Kristus selv som Hans Kirkes overhode og øverste voldgiftsdommer i trosspørsmål!

For John Fisher hadde svaret vel været klart fra første færd av. Juristen Thomas More derimot hadde til at begynde med aldeles ikke været saa overbevist om at dette dogme var en integrerende del av den kristne aapenbaringsreligion (ikke nær saa overbevist om det som f. eks. kong Henrik den ottende; han forsvarte det lidenskapelig like til hans egne lidenskaper kom i konflikt med det.)

Henrik den ottendes religiøse revolution var jo nemlig i ett og alt drevet av kongens følelser og av opportunistiske betraktninger. Han tilrev sig stillingen som pave i England, for det var nødvendig av hensyn til hans planer. Han undertrykte de religiøse ordener, fordi det først og fremst var fra dem han kunde vente at møte motstand, og han trængte klostergodset, han som altid var i finansielle vanskeligheter. Men han holdt fast paa alle dogmer og kirkeskikker som han med sit emotionelle væsen var fastvokset ved, og døende paa kalde han Vor Frue av Walsingham's forbøn.

Thomas More hadde ingensomhelst emotionel tilknytning til dogmet om pavedømmets guddommelige indstiftelse — tvertimot. Han kunde umulig nære nogen sympati for de mandspersoner som i hans tid hadde sittet i St. Peters stol. Han husket skisma og kirke-

møter som hadde kastet et ilde lys over Kirkens renhet. Han likte ikke særlig den pragtutfoldelse som Kirken under renæssancen hadde utviklet. Han hadde ingen kjærlighet til pavedømmet slik som han hadde set det i funktion. Men han elsket den guddommelige Sandhet, av hele sin sjæl elsket han Guds tilbedelsesverdige vilje. Og hans juridisk skolede intelligens var vant til at skille mellem kategorier. Dette spørsmål om den romerske bispestols supremati tok han op til aarelangt studium, undersøkte kildene til det formulerte dogme, gjennemtænke problemet fra de forskjelligste synspunkter, ydmykt parat til at finde og erkjende sandheten, selv om sandheten ikke skulde være den som han følelsesmæssig ønsket. Han erkjendte, saan og saan var sandheten, selv om den hadde lidt den skjæbne som kan overgaa alt guddommelig der blir git i menneskers hender.

I fantasien hadde han engang gjort reisen til landet Utopia. Hvor fornuftig, hvor vakkert og fornøielig hadde ikke menneskene kunnet indrette sig her i verden, hvis de hadde været frie til at regne bare med rationelle, dennesidige faktorer. Og ikke saaogsi hadde været hængt op, svævende mellem Helvete og Himmel, trukket nedover av arvesyndens last, draget mot det høie av Guds naade. Thomas More hadde latt sin fantasi gjøre en feriereise til Utopia. I realiteternes verden glemte han aldrig at menneskenes natur er skapt til at styrte dypere eller stige høiere end den menneskelige fornuft kan maale. Synd og naade — man kan ikke ordne verden uten at regne med disse kræfter. Hans efterfølgere i Utopiernes verden, som har forsøkt at flytte virkeligheten ind i Utopia har bare bekreftet hans visdom.

St. John Fisher.

Også i spørsmålet om det kirkelige supremati svarte han overensstemmende med sin erkjendelse, og ikke ut fra sine følelser og tilbøieligheter. Av svaret avhang hans liv og hans inderlig elskede families lykke og trygghet. (Hans store familie omfattet mange flere mennesker end hans slegtninger efter blodet.) Theoretisk er det saa liketil, sandhet er sandhet, enten den er behagelig eller ubehagelig for vore subjektive følelser; en mand faar bøie sig for sandheten naar han har set den. Bare sandheten gjør fri, sterk, levedygtig — det gjælder hvert enkelt menneske og det gjælder de mange, en mand eller et folk. Den som går avveien for sandheten falder i løgnens garn; jo længere har spreller, jo værre filterer han sig ind i det, til han struper sig selv. Gjælder dette allerede for det lille hjørne av verden som vi kalder den materielle virkelighet — for den videre virkelighet hvor vort liv gaar op i Guds liv — gjælder det evig frihet eller evig trældom.

Mens reformationen endda var i sin begyndelse, og netop hadde sluppet følelsesanarkiet løs i Kristenheten døde Englands to store humanister i tillit til at den erkjennende intellekt er den skjønneste av alle de naturlige gaver som Gud har gitt os. Efter at de betingelsesløst og trofast hadde overgitt sig til den forstandsmæssig erkjendte sandhet levde de sine siste dager paa jorden i lykkelig, mystisk forening med Gud. De sa verden farvel med en spøk —

Den lærde gamle herre John Fishers skjemt, da han

om morgenen paa sin dødsdag la bort haarskjorten og forlangte en fin lerredsskjorte «fordi han skulde ha bryllup idag,» virker forunderlig rørende. Han var kommet saa ut av øvelse med at skjulte i de siste stormfulde tider. Sir Thomas hadde helt fra ungdommen av vænnet sig til at skjule den intenst religiøse kjerne i sin natur under et muntert, godmodig erteligstemt væsen — likesom han i mangfoldige aar hadde baaret en haarskjorte under den engelske gentlemans bekvemme husdragt. Til den avgjørelse som maatte bringe dødsdommen over hans hode hadde han gaatt som gjennom en sky av nølen og tungsind; naar han snakket muntert med sine egne, allermest med yndlingsdatteren Margaret, hadde hans ord hat en underklang av sorgmodighet — Margaret forstod jo ikke hans ubøielighet i denne sak, det gjorde ingen av barna, og ikke hans hustru. Paa slutten kom han ut av skyen til fuldt solskin — alt det sødmefyldte og livsglade i hans væsen funklet og spillet, i kaathet næsten, da han gik sin siste gang til skafottet.

John Fisher og Thomas More var blit herrer over alt det kaotiske og impulsive i følelse og blod; lydige mot sandheten gik de i døden som under et hvitt lys av den guddommelige sandhet, hvori all farve er smeltet sammen i ett klart solskin.

Sigrud Undset

Omkring Sigrud Undsets romaner.

(Fortsatt fra nr. 18.)

Endelig gjenfinder jeg det tredje stadium i romanen om Paul og Lucy. Dette verk er det siste trin i utviklingen, samtidig med at denne to binds roman tatt isolert viser oss et enkelt menneskes liv i hans streben mot Gud. Nu må man ikke tro at Paul er den almindelige, lyriske gjennemsnittskonvertitt. Kanskje er lyriske konversjoner ikke så almindelige i Norge som i Danmark! Paul hører ikke til den type av konvertitter, som fra begeistringens 100 km. fart slår over i lunkenhetens luntetrev og enten ender som vantro eller også tar sig sammen og dør som en god katolikk såvidt vi, som står ved dødsleiet, formår å skjønne.

Nei, den lyriske, den følelsesbetonte religiøsitet ligger ikke for Paul. Han er nøktern og blottet for romantiske ideer om jordeliv og himmerike. Foreldrenes skilsmisse formørket hans barndom. Han hatet dette vrøvl mellom sin far og mor, skammet sig over det. Moren, som får foreldremyndigheten, opdrar ham som et ubemidlet, bedre folks barn, som får innprentet at opplysning er det høieste gode, og at troen på Gud er overtro.

Men akk! Hennes opplæring gavner lite. Da Paul senere møter Kirken er morens hjemmestrikkede hednignefilosofi forlengst ophørt å bety noe for ham.

Det er da Paul som student leier et værelse hos Gotaases — en liten, beskjedne, katolsk familie i Oslo — at han ser det første glimt av katolsk liv. Han får

overlatt en avdød sønns værelse med dets forskjellige religiøse bilder, rosenkrans og krusifiks. Han finner det katolske utstyr i en behagelig grad virker oplivende på det ellers så kjedelige værelse, han får lyst til å overvære en katolsk gudsdyrkelse, han går til messe, treffer den unge sympatiske pastor Fangen, og man venter en snarlig konversjon.

Men Guds kvern maler langsomt. Samtidig med at Paul ser det første glimt av Kirken, møter han Lucy. Hun er ennu mere uberegnelig enn andre Evadøtre og dog mere opriktig og liketil. Hun er deilig skapt men fører sig klosset. Hun er mistroisk inntil det sykelige, men hennes sinn er tålmodig overfor alle krenkelsler. Man forstår at hun er blitt slik når man hører om hennes triste ungdomsliv: Jaget ut av sitt pietistiske hjem på grunn av en falsk beskyldning for løsakthet, forført av en teologisk student, der så meget lettere overtaler henne, idet hun tenker som så: Når alle tror jeg har gjort det, hvorfor da ikke gjøre det! Vraket igjen, hundset i sine plasser, lever hun provinspikens triste liv i byen, ukjent, fattig, og uten en hjelpende hånd. Hun er, bedømt med almindelig målestokk, en undermåler. Kun på et område er hun så absolutt ut over det almindelige: hun evner å hengi sig helt med legeme og sjel til den hun elsker.

Om Paul elsker henne. Et forhold utvikler sig, et

rørende og smukt forhold, og Lucy tar alle hans tanker fangen. Han ser sin første oppgave i å bringe Lucy inn under ordnede forhold, å gifte sig med henne. Men dette glipper, Lucy blir borte for ham, og han inngår i utilgivelig lettsindighet ekteskap med Bjørk. Vi hører ikke meget om hans religion i denne periode, men den arbeider i hans underbevissthet, bryter til slutt frem som katolsk kristendom, og Paul konverterer. Det er ikke noe lett skritt. Hans kone forstår ham ikke, hans familie er rystet over et slikt tilbakeskritt i kultur og opplysning, og hans forretningsvenner er dessorientert.

Hvorledes Paul lever et helt almindelig, sobert religiøst liv i adskillige år, og hvorledes han får sin store religiøse opplevelse, har jeg allerede omtalt.

Til belysning av Pauls utvikling er det nødvendig litt nærmere å omtale samlivet mellom ham og Bjørg. Det er her han tar mest feil. Lenge varer det ikke før Paul ser hvilken ubetydelig, om sitt eget verd sykelig overbevisste kvinne han har bundet sig til. Visst er Bjørg søt og leilighetsvis kan han opphisse sig til å være litt forelsket i henne. Dog, det kniper med å holde ilden vedlike. Paul kommer til den erkjennelse, at det ikke er så svært å elske sin kone i tukt, ære og sømmelighet! I hvert fall ikke når konen heter Bjørg. Hennes uforståenhet og middelmådighet frister ham til å opfatte henne som en liten forkjælet pike, hvem man lettest avfinder sig med ved kinobilletter og konfekt. Sine forretningsvenner tar han aldri med hjem. Han er kjed av å presentere sin kone og sitt hjem, som i en uhyggelig grad bærer preget av Bjørgs skjønnhetsideal. Dertil kommer at Bjørg kjeder ham forferdelig. De har ingen tilknytningspunkter utover barna, og dem er de i regelen uenige om. De forstår ikke hinannen, og Pauls svigermor skal nok gjøre sitt til å forverre det i forveien kompliserte forhold. Paul allierer sig ganske visst med svigerfar, når han en enkelt gang kommer på besøk. Men svigerfar har for lengst tapt humøret og motet etter langvarige, ekteskapelige stridigheter.

Men tross Bjørgs middelmådighet, tross hennes kjedelighet, tross hennes overvurdering av sitt verd som kjønnsvesen og elskende kvinne, må Paul ikke negligere henne. Han forvalter jo derved ekteskapets sakramente dårlig. Først for sent, etter at Bjørg fortvilet er vendt hjem fra sitt triste erotiske eventyr med sin danske ridder Valdemar, går det op for Paul at han har for sømt henne, at også hun var et menneske skapt i Guds billede, hvem han hadde ansvar for, også religiøst, og at hun hadde hatt grunn til å føle sig tilsidesatt.

Her er et likhetstrekk mellom Paul og hovedpersonen i «*Ida Elisabeth*». Heller ikke Ida Elisabeth kunde si sig helt fri for at hun ved sitt litt robuste puff av Frithjof ut av hjemmet, hvor nødvendig det enn var, hadde sitt medansvar or at Frithjof sank ennu dypere ned i sin viljeløse holdningsløshet.

De to ekteskaper fru Undset skildrer i disse romaner lider av store mangler, så store, at man uvilkårlig ser den beste løsning i en skilsmisse. Men så er der jo barna! Og hermed er vi igjen inne i tvilrådigheten. Resultatet av overveielene blir, at er der barn i ekte-

skapet, og har begge ektefellene en katolsk innstilling, må de holde ut ekteskapet og skal gjøre det.

Jeg kunde ha lyst til å fortsette med andre tanker, som Sigrid Undsets bøker har fremkalt. Hvor fristende var det ikke å forsøke en analyse av forholdet mellom Ida Elisabeth og sakfører Toksvold. Dog, jeg har lagt mere en rikelig beslag på bladets spalter.

Men hvis disse linjer foruten å uttrykke min ærbødige, hjertelige takk til den som har skjenket oss romanen om Paul og Lucy, måtte gi en annen ensom sjel, som også sitter i en avkrok av verden adskillig mil fra den nærmeste katolske Kirke, lyst til å begynne på «*Gymnadenia*», er denne artikkel ikke skrevet for-gjeves.

En dansk leser.

BOKANMELDELSE.

Ronald Fangen: En kristen verdensrevolusjon. — Mitt møte med Oxfordbevegelsen. (Gyldendal Norsk Forlag.)

I denne bok forteller Ronald Fangen hvorfor han har sluttet sig til Oxford-gruppe-bevegelsen og hvorfor han tror at bevegelsen vil gripe om sig og medføre en kristen verdensrevolusjon.

Fangens bok er først og fremst et personlig vidnesbyrd. Og på grunn av den plass han har inntatt i norsk og nordisk åndsliv i de siste 10—20 år er det klart at dette vidnesbyrd har krav på oppmerksomhet og at det vil vekke stor interesse. Men når forfatteren profeterer om Oxfordgruppebevegelsens betydning og følger for Norden og verden i det hele tatt, da reiser det sig mange spørsmål tillikemed krav om utførligere dokumentasjon og nærmere begrunnelse.

Ronald Fangens personlige vidnesbyrd virker helt igjennem sympatisk, fritt som det er for det minste frugg av intime eller sensasjonelle betroelser. Det er ganske klart at han har funnet et holdepunkt i sitt liv og at han er besjelet av et opriktig ønske om å gjøre andre delaktig i gruppebevegelsens velsignelser. Bokens hensikt er vel å vise hvorfor nettop Oxfordgruppebevegelsen skulde være den kristendomsform eller kristelige bevegelse som er særlig egnet til å erobre verden for Kristus og forvandle menneskene. Forfatteren stiller da også dette viktige spørsmål henimot bokens slutning, men så sent at det ikke får den besvarelse, den inngående behandling som det har krav på: «Et eller annet sted må der være en avgjort forskjell mellom den kristendom vi har kjent og den som nu bryter sig vei.»

Ronald Fangens svar går ut på at Kirken, de kristne samfund og organisasjoner er blitt behersket i for stor utstrekning av tradisjon og overlevering, mens de har vist for lite av umiddelbar kraft. Man har lagt for stor vekt på læren, mens kristendommen ifølge gruppebevegelsen er et liv man får del i. Men hertil er det å si at dette liv er helt og holdent avhengig av tro og lære. Intet liv kan bestå uten næring, og det religiøse liv får sin næring i den lære eller det livssyn som det bygger på. I Oldkirken, hvis kristne liv forfatteren flere ganger fremholder som eksempel, var man så overbevist om dette at man stilte sig steilt avvisende til enhver omdannelse av læren. «Forkynn ordet».

skriver Paulus,*) «hold ved i tide og utide, overbevis, forman, irettesett med all tålmodighet og undervisning. Ti der skal komme en tid, da de ikke skal fordra den sunde lære, men ta sig lærere i hopetall, efter sine egne lyster, eftersom orene klør og fra sannheten skal de vende sitt øre og vende sig til fabler.»

Ronald Fangen sier riktignok at bevegelsen ikke avskaffer dogmene, at den tvert imot tror på dem, men det skinner allikevel igjennem at han iallfall ikke ennu har fått øinene åpnet for dogmenes betydning som det faste vern om det kristne frelsesbudskap og det daglige kristenliv.

Det synes forøvrig å fremgå at når Fangen påpeker Oxfordgruppebevegelsens fortrin i forhold til kristendommen ellers, så tar han kun sjelden katolsk kristendom med i sine betraktninger. Adskillige av hans bemerkninger som virkelig rammer kristendomsformer han har kjent, kan ikke med rette fremføres mot katolisismen.

Innen de nyere kristendomsformer har det således vært ikke så lite av den mangel på misjonsånd og erobrermod som Fangen med rette betrakter som et grunntrekk i kristendommen.

Forresten merker man her og der en viss engstelse for organisasjon, hvori nok er innbefattet kirkelig herarki, slik som dette har utviklet sig i den katolske kirke ut fra det oppdrag apostlene mottok av Kristus selv. Det er å håpe at forfatteren vil få tid og anledning til nærmere å granske Oldkirkens historie og at han vil stille sig spørsmålet om Peters plass i kristendommen den gang og nu. Hvorledes stiller gruppebevegelsen sig overhodet til Petrus? Med sin ærlige vilje til helt å overgi sig til Kristus tør man vente at «Oxfordfolkene» efterhånden vil ta konsekvensen av Kristi ord om at Petrus skulde være Kirkens grunnvoll. Og begynner de først å bygge sin kristendom på denne faste klippegrunn, begynner Oxfordgruppebevegelsen en dag å vise veien frem til Petrus, da kan det være håp om at bevegelsen vil føre til den store kristne verdensrevolusjon som Ronald Fangens bok kaller på.

H. J. I.

St. Vinsensforeningens feriekoloni.

Det var generalforsamling i St. Vinsensforeningen søndag 5. mai hos mgr. H. Irgens, St. Olav, Oslo. Møtet besluttet å igangsette feriekoloni i år for våre skolepliktige barn. I år vil pikene komme først avsted antagelig omkring 26.—27. juni. Stedet blir Sylling, i nærheten av St. Halvards kloster, i det nyopførte lokale for Sylling arbeiderforening. Som bekjent ligger stedet ideelt til, lunt, i en skogli med utsikt til Holsfjorden, i nærheten av kirken vår. Guttene vil antagelig få komme ut omkring 19. juli.

Idet vi gjør vårt beste for å organisere vår årlige feriekoloni med alle de krefter vi har — tør vi be forsynets og ungdommens gode venner om den årlige støtte. Så merkelig det enn høres. Vi har i alle år begynt på bar bunn. Vår tro på det gode forsyns hjelp har hittil ikke blitt tilskamme. Feriekolonien «Elisabet», mgr. Olav Offerdahls kjælebarn, lever videre i ungdommen — i skolebarna — i fremtidens katolske Norge. Det må støttes og styrkes! Bidrag bes sendt mgr. Irgens, St. Olavs prestegård eller hr. pater No-

tenboom, St. Halvard eller adr. bladet «St. Olav». Barna som skal avsted, innmeldes til sine resp. sogneprester. Oslo 6. mai 1935.

Br. Frans.

Pastor de Geus, sogneprest.

Hollandske aviser meddeler at pastor G. de Geus er utnevnt til sogneprest i Huizum, Leeuwarden. Hans nye virkefelt har ikke så ganske lite likhet med de forhold hvorunder pastor de Geus arbeidet heroppe i Norge. Leeuwarden er nemlig hovedbyen i provinsen Friesland, som er helt protestantisk og hvor katolikene bare utgjør en minoritet. Pastor Geus' mange venner i Norge, som har hans dyktige arbeide heroppe i trofast erindring, ønsker Guds velsignelse over hans nye gjerning.

Herhjemme: —

OSLO. — N. K. K. F.'s underholdningsaften gjentas! Se 3dje omslagsside!! Samme program som sist pluss selskapeilig samvær!!! Samme gode formål!!! Vel møtt allesammen!!!!

OSLO. — Dominikanerbasaren i «Håndverkeren» fikk i ett og alt et strålende forløp. Men så hadde også kjærlig omtanke og kjærlige hender gjort alt som stod i menneskelig makt for å gjøre resultatet så vellykket som mulig. Sjelden har man fått et så tydelig bevis på Dominikanerordenens vidtomspennende arbeidsfelt og den sympati som den forstår å skape sig overalt hvor den virker: fra Damaskus, Algier og andre fjerntliggende steder var der kommet gaver som kappedes i smakfullhet og anvendelighet med dem som var skjenket av venner her i landet. Det var en rikholdig basar — men formålet hadde jo også interesse langt utover katolikkenes egen krets — et betryggende hjem i hovedstaden for unge piker er jo særlig i våre dage i høy grad påkrevet og som allerede sagt: St. Katarinahjemmet har lenge vært sprengt. — Basaren kunde også de dager den varte glede sig ved utmerket besøk som til tider kunde bli til overfylt hus. Meget bidrog selvfølgelig også den gode underholdning, som komiteen hadde sørget for. Damekomiteen bar også dagens og kveldens byrde og hete ved, supplert med andre offervillige damer, å stå bak diskene og administrere salget av lodder m. m. — Hvad underholdningen angår er det umulig å gå i enkeltheter — dertil var den for rikholdig. Skulde vi nevne noen spesielt måtte det bli den unge dyktige filolinist Gunnar Knudsen fra radio-orkestret, utmerket akkompagnert av fru Schneider — den «franske aften» med et overordentlig interessant, moderne program, innledet av pianisten Erling Hveem samt optreden av de bedårende småfrøkener de la Chaise, de Commines, Eliane og Josette Amé-Leroy. En komedie av Molière gikk stilfullt over scenen. Lørdagens program var fin og forståelsesfull deklamasjon av frk. Anna Messel og kunstnerisk musikalsk underholdning av B. Sylou-Kreutz og fru Sollie-Aarseth mens søndagen bød på organist Wolfgang Olafsen og kvartettsang samt «Emilies hjertebanken» — alt til publikums tilfredshet. Særlig lykke gjorde to ballettnumre av Alfild Grimsgaards dyktige småelever Gerd Lise Nore og Lill Tendal. Mandag var der musikk av fiolinisten Wulff-Pedersen og frk. Tora Øvre, som begge høstet meget bifall, og «En liten datter», hvortil skuespillerne hadde en fornøielig innmarsj med maskinfolk, suffløse og alt til faget henhørende, som straks bragte stemningen i været. Spillet gikk med liv og lyst og utmarsjen skjedde i takt med publikums hyldest. — Til siste øieblikk var basaren altså på høide — patrene utrettelig i sin omsorg for gjestene og damene bak bordene nidkjære i sin interesse for å skape det best mulige resultat. Vi håper at det er lyktes — alle de assisterende fortjener det for all sitt strev i det gode formåls tjeneste.

Redaktør: Mgr. Irgens

Jac Olsens Boktrykkeri, Telefon 12699 Storgaten 28. Oslo.

*) 2. Tim. 4, 2—4.